

Riktlinjer för redigering av Talbok utan text

2019-04-01

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Förutsättningar.....	4
1.1.1	Återgivning av den tryckta boken	4
1.1.2	Olika användarbehov	5
1.1.3	DAISY 2.02-standarden	5
1.1.4	Talbok med text.....	5
1.2	Redigering av talböcker	5
1.2.1	Inslagens ordning	5
1.2.2	Hierarkisk struktur	5
1.2.3	Talbokens navigationspunkter.....	6
1.2.4	Rubrikstruktur	6
1.2.5	Rubriker som skapas för talboken.....	6
1.2.6	Sidstruktur	7
2	Redigering av skön-, fack- och kurslitteratur.....	7
2.1	Inledande inslag i talboken	7
2.1.1	Titel.....	8
2.1.2	Information om 17 § upphovsrättslagen	8
2.1.3	Information om talboken.....	8
2.1.4	Förlagsinformation	10
2.1.5	Förlagsreklam och recensioner av författarens övriga produktion	10
2.1.6	Författarens tidigare verk	10
2.1.7	Baksidestext och fliktext.....	10
2.1.8	Delar i serier	10
2.1.9	Tack, dedikation, motto etc.	11
2.1.10	Innehållsförteckning	11
2.1.11	Förord.....	11
2.1.12	Inledning.....	12
2.2	Den löpande texten.....	12
2.2.1	Delar	12
2.2.2	Kapitel	12
2.2.3	Underavsnitt	12
2.2.4	Kapitelindelade böcker utan rubriker.....	13
2.3	Illustrationer och tabeller	13
2.3.1	Placering och indexering av illustrationer och tabeller	14
2.3.2	Information om lokal navigation i bildsviter.....	14
2.4	Kompletterande text: marginaltext, faktarutor.....	14

2.6	Avslutande inlag i talboken	15
2.6.1	Käll- och litteraturförteckning.....	15
2.6.2	Register.....	16
2.6.3	Bildförteckning.....	16
2.6.4	Noter.....	16
2.6.5	Notförteckning i slutet av boken	17
2.6.6	Notförteckning efter kapitel eller del	17
2.6.7	Fotnoter	17
2.6.8	Bifogat material som inte omfattas av 17 § upphovsrättslagen.....	18
2.6.9	Högskolelitteratur som dellevereras	18
2.6.10	Avannons	18
3	Redigering av facklitteraturför seende	18
3.1	Redigering	18
4	Talbok för lästräning.....	19
4.1	Inslagens ordning.....	19
4.1.1	Påannons	19
4.1.2	Information om 17 § upphovsrättslagen	19
4.1.3	Avannons	20

1 Inledning

Riktlinjerna gäller för redigering på uppdrag av Myndigheten för tillgängliga medier (MTM).

Talböcker produceras enligt 17 § upphovsrättslagen för personer som på grund av funktionshinder inte kan läsa tryckta böcker. Hit räknas t.ex. personer med:

- läs- och skrivsvårigheter
- synnedsättning
- andra fysiska funktionsnedsättningar, exempelvis rörelsehinder och hörselskada
- intellektuell funktionsnedsättning
- neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, som autism, adhd.
- tillfällig läsnedsättning

MTM har också ansvar för att förse läshandikappade högskolestudenter med kurslitteratur.

Dessa riktlinjer ger generella instruktioner om hur redigering ska utföras. I undantagsfall kan avvikelser förekomma och då gäller i första hand de medföljande anvisningarna för den aktuella boken. Kontakta beställaren vid tveksamhet.

Syftet med redigering av en tryckt bok är att strukturera den så att den som sedan använder talboken både ska kunna förstå hur boken är upplagd och kunna använda den så flexibelt som möjligt. Dessa riktlinjer ger instruktioner som kan delas in i två huvudmoment:

- Gå igenom den tryckta boken och ta ställning till hur innehållet, strukturen och funktionaliteten ska överföras till talboksmediet. Det är viktigt att boken får en sammanhållen och konsekvent struktur för att ge läsaren de bästa förutsättningarna för att ta till sig innehållet i boken. Vid redigeringen avgörs placering av skapade rubriker som inte ingår i förlagan som till exempel bilder.
- Skapa den digitala talbokens navigationsstruktur genom navigationspunkter med uppmärkttext för rubriker och sidor.

1.1 Förutsättningar

1.1.1 Återgivning av den tryckta boken

Talboken ersätter den tryckta boken och ska innehålla allt som den tryckta boken innehåller. Texten i boken får inte ändras och tillägg inte göras, endast

uppenbara tryckfel får rättas. Illustrationer ska beskrivas om detta tillför talboken information som inte finns i den löpande texten, se avsnitt *Illustrationer och tabeller*. Vid tveksamhet, kontakta beställaren.

1.1.2 Olika användarbehov

Talböcker läses av personer med olika läshandikapp, såväl studenter som yrkesverksamma och nöjesläsare. Användaren kan vara fullt seende eller ha olika grad av synnedsättning. Vid produktion kan inte undantag från riktlinjerna göras för att tillgodose en enskild låntagares önskemål eftersom riktlinjerna är utformade för att alla talböcker ska kunna läsas av olika typer av låntagargrupper.

1.1.3 DAISY 2.02-standarden

En talbok består i grunden av en inspelning av en uppläst text. Med hjälp av formatet Daisy 2.02 delas denna inspelning in i olika delar, så kallade navigationspunkter. Varje navigationspunkt innehåller information om vilken del av inspelningen som skall spelas upp vid just den delen av texten.

De talböcker som MTM producerar ska vara valida enligt DAISY 2.02-specifikationen. Specifikationen för DAISY 2.02 finns i sin helhet på http://www.daisy.org/z3986/specifications/daisy_202.html.

1.1.4 Talbok med text

Dessa riktlinjer avhandlar inte strukturen i Talbok med text eftersom dessa får sin struktur fastställd i och med produktionen av den DTBook-fil som de baseras på.

1.2 Redigering av talböcker

En redigering av en talbok innebär dels att avgöra i vilken ordning de olika inlagen skall spelas in, dels avgöra vilka delar av boken som ska förses med navigationspunkter.

1.2.1 Inslagens ordning

Redigerarens uppgift är att bestämma i vilken sekventiell ordning den tryckta bokens inslag ska återges. Huvudregeln är att man följer den tryckta boken. Undantag gäller illustrationer, noter, tabeller och andra inslag som inte är en naturlig del av den löpande texten. Dessa bör ofta flyttas till platser i strukturen som inte avbryter den löpande textens flöde.

1.2.2 Hierarkisk struktur

Innehållet i de flesta tryckta böcker är indelat i en hierarkisk struktur, t.ex. delar, kapitel, och underavsnitt som åskådliggörs av den tryckta bokens formgivning av rubriker och text. I talböcker i formatet Daisy 2.02 återges denna struktur i form av navigationspunkter på olika nivåer.

1.2.3 Talbokens navigationspunkter

Innan man kan börja läsa in en DAISY-talbok skapar man talbokens navigationspunkter. För Talbok utgörs navigationspunkterna av bokens rubriker och sidor.

Alla navigationspunkter skapas av program för produktion av talböcker i formatet Daisy 2.02. Navigationspunkterna kan antingen skrivas in i programmen direkt eller så kan man använda en textfil med navigationspunkterna uppmärkta som importeras till programmen. Dessa navigationspunkter skall vara synkroniserade med motsvarande del av inläsningen.

1.2.4 Rubrikstruktur

Talbokens rubrikstruktur ska innehålla alla rubriker som förekommer i den tryckta bokens text samt några tillägg som beskrivs i avsnitt 2.1.

Det får inte förekomma stavfel eller teckenfel i rubrikerna.

Rubrikerna i talboken ska vara korrekt hierarkiskt strukturerade. Vilka element som ska användas för vilka sektioner beskrivs i detalj i respektive avsnitt.

Exempel på rubrikstruktur:

```
<h1 class="title">Världens musikhistoria av Sven Svensson</h1>
```

```
<h1>Denna talbok är framställd för personer med funktionshinder enligt 17 §  
upphovsrättslagen. Olaga spridning eller överföring beivras </h1>
```

```
<h1>Information om talboken</h1>
```

```
<h1>Förlagsinformation</h1>
```

```
<h1>Baksidestext</h1>
```

```
<h1>Innehåll</h1>
```

```
<h1>I Antiken</h1>
```

```
  <h2>De gamla kulturerna</h2>
```

```
    <h3>Mesopotamien</h3>
```

```
    <h3>Egypten</h3>
```

```
    <h3>Israel</h3>
```

```
  <h2>Grekland</h2>
```

```
    <h3>Förhistoria</h3>
```

```
      <h4>Mytologiska gestalter</h4>
```

```
    <h3>Genrer och instrument</h3>
```

1.2.5 Rubriker som skapas för talboken

Vissa inslag i böcker, som till exempel illustrationer, ingår inte i textens flöde utan ligger parallellt. Dessa inslag kräver en speciell behandling för att göra dem sökbara utan att störa läsningen av den löpande texten.

Vanligtvis skapas en ny rubrik för dessa inslag i slutet av det kapitel där inslagen förekommer. Texten på rubriken beror på vad det är för inslag t. ex. *Illustrationer*.

Om det endast förekommer ett fåtal inslag placeras dessa in på lämplig plats i den löpande texten.

1.2.6 Sidstruktur

Varje sida i en bok förses med en egen navigationspunkt. Detta innebär att sidorna är en parallell navigationsstruktur som kompletterar rubrikstrukturen.

Sidstrukturen förenklar orienteringen för talboksläsaren som använder den tryckta boken jämsides. Dessutom är sidor ofta en lagom stor enhet att navigera efter när man "bläddrar" i talboken.

Tre typer av sidangivelser i tryckta böcker ska anges i talböcker:

- "Normalsidor" är de sidor som förekommer i boken huvudsakliga löptext. Dessa är oftast angivna med arabiska siffror och märkes upp:
29
- Inledande avsnitt har ibland en egen, vanligen romersk numrering I, II, III, IV osv. Dessa ska märkas upp:
xii
- Vissa appendix eller andra avslutande avsnitt har en egen numrering som skiljer sig från den löpande texten. Det kan vara sidor angivna med bokstäver eller kombinationer av bokstäver och siffror A1, A2, A3 osv. Dessa märkes upp:
A2

Navigationspunkten för en sida ska alltid ligga som första inslag på sidan. Om en sida börjar med en rubrik placeras alltså sidans navigations-punkt före rubriken. I exemplet nedan ligger rubriken "Den gregorianska sången" överst på sidan 28.

Exempel:

```
<span class="page-normal">28</span>  
<h2>Den gregorianska sången</h2>  
<span class="page-normal">29</span>
```

2 Redigering av skön-, fack- och kurslitteratur

2.1 Inledande inslag i talboken

De inslag som kommer före den löpande texten kallas för inledande inslag. Dessa ska vara sökbara och alltid i följande ordning:

- Titel

- Information om 17 § upphovsrättslagen
- Information om talboken
- Förlagsinformation
- Baksidestext
- ytterligare inledande avsnitt, innehåll m.m.

Inledande inslag ska endast indexeras med huvudrubrik på nivå 1. Eventuella underrubriker i dessa inslag ska inte få indexpunkt.

2.1.1 Titel

Titel och författare anges enligt titelbladet i den tryckta boken: [titel] av [författare]. Om redaktör anges i stället för författare ska denna tas med i detta inslag. Titeln ska inkludera eventuell underrubrik i sin helhet,

Text i rubriken

<h1 class="title">"Titel" av "författare"</h1>

Efter titel och författare ska inläsaren alltid läsa följande text:

Denna talbok är framställd av Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) år [år för slutleverans till MTM]

Inläsare är[inläsare] vid [producent]

För engelska titlar:

This talking book is produced by Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) i.e. Swedish Agency of Accessible Media in [Year of delivery to MTM]

Read by [Narrator] at [Producer]

2.1.2 Information om 17 § upphovsrättslagen

Text i rubriken: <h1>Denna talbok är framställd för användare av anpassade medier enligt 17 § upphovsrättslagen. Olaga spridning eller överföring beivras.</h1>

I barnböcker används följande innehåll:

<h1>Denna bok är framställd för användare av anpassade medier enligt 17§ Upphovsrättslagen. Olaga spridning eller överföring beivras.</h1>

Observera att från och med 2015-04-01 läses denna text av bokens inläsare.

2.1.3 Information om talboken

Information om talboken informerar läsaren om hur talboken fungerar. Inslaget formuleras av redigeraren och skrivs med utgångspunkt från redigeringen. Informationen ska formuleras så att den beskriver en färdig produkt, inte vad inläsaren gör.

Inslaget Information om talboken bör vara så kort som möjligt. Det inleds alltid med *Information om talboken* och avslutas med *Slut på information om talboken*.

Text i rubriken:

<h1>Information om talboken</h1>

I engelska böcker:

<h1>Information about the talking book</h1>

Följande kommenteras i Information om talboken:

- Kort information om den tryckta boken (antal sidor, delar och kapitel)
- Talbokens navigerbara inslag på respektive nivå. Om det är ett stort antal avslutande inslagen kan det bli förvirrande om de räknas upp i Information om talboken. Då sammanfattas dessa med begreppen "inledande inslag" och "avslutande inslag". (Se exempel nedan och avsnitt 2.6)
- Var illustrationer, tabeller och noter återfinns och i vilken mån de beskrivs i talboken
- Eventuella avvikelser från den tryckta boken ska anges till exempel om bilder har utgått.

Exempel 1 skönlitteratur:

Information om talboken.

Den tryckta boken omfattar 640 sidor. Den är indelad i 2 delar med sammanlagt 18 kapitel. I talboken kan man förflytta sig mellan bokens rubriker. Delar och kapitel finns på nivå 1. Man kan dessutom söka på bokens sidnummer fast dessa inte är inlästa. Slut på information om talboken.

Exempel 2 kurslitteratur:

Information om talboken.

Den tryckta boken omfattar 658 sidor fördelade på 4 delar och 22 kapitel. I talboken kan man förflytta sig mellan bokens rubriker. På nivå 1 finns inledande inslag, bokens delar, samt avslutande inslag. På nivå 2 bokens kapitel och på nivå 3 och 4 finns underrubriker i den löpande texten. Sidnummer är inlästa och sökbara. Ett fåtal av bokens illustrationer kommenteras och är placerade i slutet av respektive kapitel. Den tryckta boken innehåller en CD-bilaga. CD-bilagan utgår ur talboken på grund av upphovsrättsliga skäl. Slut på information om talboken.

Exempel 3 kurslitteratur på engelska:

Information about the talking book.

This book comprises 350 pages, divided into 4 parts and 12 chapters, and succeeding material. At level 1: Parts, chapters, notes, literature, and an index. At level 2 and 3: Subheadings in the chapters. You can also search for individual pages. There are several illustrations in the book. A selection of illustrations is given a brief description and they are found at the end of each chapter. End of the information about the talking book.

Information om hur man navigerar i de olika inslagen efter den löpande texten anges inte i information om talboken utan ges alltid lokalt (t.ex. i notförteckning, alla slags register, bildsviter). Detta för att inte tynga Information om talboken med alltför detaljerad information.

2.1.4 Förlagsinformation

Inslaget inleds högst upp på titelbladet eller tidigare om viktig information finns före titelbladet. Inslaget avslutas ofta längst ned på titelbladets baksida. Inläsaren ska i detta inslag åter läsa markerad titel och författare. Om förlagsinformationen återfinns i slutet av den tryckta boken ska inslaget flyttas till angiven plats efter Information om talboken.

För barn- och ungdomsböcker placeras förlagsinformation sist i talboken.

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Förlagsinformation</h1>

I engelska böcker:

<h1>Publisher's Information</h1>

2.1.5 Förlagsreklam och recensioner av författarens övriga produktion

Dessa sektioner utgår ur talboken.

2.1.6 Författarens tidigare verk

En förteckning av författarens tidigare utgivning kan presenteras på olika sätt i den tryckta boken. Den kan finnas på baksida, flikar eller på titelbladets baksida. Förekommer förteckningen på mer än en plats läses den bara vid första förekomsten.

2.1.7 Baksidestext och fliktext

Baksidestext och eventuella flik- eller pärmtexter samlas i inslaget Baksidestext.

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Baksidestext</h1> (om baksidestext saknas: <h1>Fliktext</h1>)

I engelska böcker:

<h1>Back cover text</h1>

2.1.8 Delar i serier

Uppräkning av delar i en serie kan presenteras på olika sätt i den tryckta boken. Oftast återfinns uppgifterna på titelbladets baksida och ingår då i inslaget Förlagsinformation. Förekommer förteckningen på mer än en plats läses den bara vid första förekomsten.

2.1.9 Tack, dedikation, motto etc.

Sektionerna kan presenteras på olika sätt i den tryckta boken. I de flesta fall placeras dessa sektioner i inslaget Baksidestext utan en egen navigationspunkt i NCC-källfilen.

När en skönlitterär bok inleds med ett citat, dikt eller motto ska denna kunna förse med en navigationspunkt. I facklitteratur kan citat, dikt eller motto i undantagsfall få egna navigationspunkter i NCC-källfilen när sektionerna innehåller en längre text. När sektionerna förekommer i slutet av boken får inlagen alltid egna navigationspunkter med den rubriktext som finns i den tryckta boken.

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Motto</h1>

<h1>Tack</h1>

2.1.10 Innehållsförteckning

Den tryckta bokens innehållsförteckning ska läsas. Om inslaget saknar rubrik i den tryckta boken används rubriken "Innehåll" i talboken.

Finns det två innehållsförteckningar läses båda in i den ordning de står i boken och de får varsin navigationspunkt. De båda innehållsförteckningarna särskiljs med en förtydligande text, till exempel "Översiktligt innehåll" respektive "Detaljerat innehåll".

Den detaljerade innehållsförteckningen ska inte indexeras utöver nivå 1 även om den är mycket omfattande.

Innehåll i NCC-källfilen:

Exempel 1:

<h1>Innehåll</h1>

Exempel 2:

<h1>Översiktligt innehåll</h1>

<h1>Detaljerat innehåll</h1>

I engelska böcker: <h1>Contents</h1>

2.1.11 Förord

Den tryckta bokens förord ska läsas. Om inslaget inte har någon rubrik i den tryckta boken används rubriken "Förord" i talboken. Eventuella ytterligare rubriker på underordnad nivå ska som regel inte återges i NCC-källfilen.

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Förord</h1>

I engelska böcker:

<h1>Preface</h1>

2.1.12 Inledning

Den tryckta bokens inledning ska läsas. Om inslaget inte har någon rubrik i den tryckta boken används rubriken "Inledning" i talboken.

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Inledning</h1>

I engelska böcker:

<h1>Introduction</h1>

2.2 Den löpande texten

Den löpande texten består av bokens egentliga text och är ofta indelad i delar, kapitel och underavsnitt och löper fram till bokens avslutande inslag såsom litteraturförteckning, ordförklaringar, noter m.m.

Alla rubriker i den tryckta boken förses med navigationspunkter i talboken.

Talbokens navigationspunkter ska vara ordnade så att de återger hierarkin i den tryckta boken.

Samtidigt måste navigationspunkternas ordning följa specifikationen för formatet Daisy 2.02. Detta innebär att en sektion på nivå 1 måste följas av en sektion på nivå 1 eller 2, en sektion på nivå 2 måste följas av sektion på nivå 2 eller 3 osv.

Om t.ex. typsnitt i den tryckta förlagan indikerar underrubriker på nivå 3 direkt efter rubrik på nivå 1 måste korrekt hierarki skapas. I detta fall placeras då underrubrikerna på nivå 2 istället för nivå 3.

2.2.1 Delar

Innehåll i NCC-källfilen:

Exempel:

<h1>Del II</h1>

2.2.2 Kapitel

Innehåll i NCC-källfilen:

Exempel:

<h1>Jordbrukssamhället </h1>

I de fall en bok innehåller både delar och kapitel, placeras kapitelrubriker på nivå 2. I vissa fall kan det vara lämpligt att placera både delar och kapitel på nivå 1.

Exempel:

<h1>Del I: Antiken </h1>

<h2>De gamla kulturerna </h2>

2.2.3 Underavsnitt

Innehåll i NCC-källfilen:

För underrubriker används <h2> till och med <h6>.

Exempel:

<h1>Del I: Antiken </h1>

<h2>De gamla kulturerna</h2>

<h3>Mesopotamien</h3>

<h3>Egypten</h3>

<h3>Israel</h3>

<h2>Grekland</h2>

<h3>Förhistoria</h3>

<h4>Mytologiska gestalter</h4>

I de fall boken har underrubriker på fler än sex nivåer återges samtliga dessa på nivå 6.

2.2.4 Kapitelindelade böcker utan rubriker

I romaner och lyrikböcker som saknar rubrik vid nytt kapitel eller ny diktsvit, används de första 3-4 orden i meningen följt av "... " även som rubriktext i talboken. Dessa ord läses endast en gång.

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Det var en gång...</h1>

Det finns även romaner som helt saknar kapitelindelning. För att talboken ska bli mer hanterbar vid lyssning i till exempel MP3-spelare så lägger man in en sökpunkt vid ca var 20:e sida. Detta gäller endast i böcker utan kapitelindelning. Man ska alltså inte lägga in dessa sökpunkter i de fall då det är väldigt långa kapitel.

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Det var en gång...</h1>

<h1>s. 20</h1>

<h1>s. 40</h1>

<h1>s. 60</h1>

2.3 Illustrationer och tabeller

Redigeraren tar ställning till vilka illustrationer och tabeller som ska vara med i talboken men kan också ge generella instruktioner till inläsaren. I produktion av studielitteratur ska alltid bildrubriker läsas oavsett om bilden beskrivs eller inte. I produktion för Biblioteksservice utgår bildrubriker oftast då bilden inte kommenteras. Om bildtexten till en struken bild är utförlig och/eller är informativ kan den dock tas med. Kontakta beställaren vid tveksamhet. För en detaljerad genomgång av urval och beskrivning av illustrationer, se dokumentet "Riktlinjer för bildbeskrivningar".

2.3.1 Placering och indexering av illustrationer och tabeller

I de flesta fall ska illustrationer läggas i svit i slutet av respektive kapitel eller annat lämpligt avsnitt, eller sist i boken. När onummerade illustrationer placeras i svit ska dessa identifieras med sidhänvisning.

I undantagsfall kan illustrationer eller tabeller läsas på plats. Detta gäller om illustrationen eller tabellen är så central för förståelsen av det aktuella textavsnittet att texten blir svår att tillgodogöra sig utan denna illustration.

När en bok endast innehåller ett fåtal illustrationer/tabeller kan alla placeras på plats.

Sviter med illustrationer eller tabeller i slutet av kapitel ges en egen indexpunkt med rubriktext motsvarande den terminologi som finns i boken. Sviter placeras på underordnad nivå till kapitlet. Enskilda illustrationer eller tabeller ska göras navigerbara, var för sig eller i grupper om fem. Bildsjok som ligger utanför bokens sidindelning placeras med egen indexpunkt sist i respektive kapitel eller sist i talboken.

Exempel

```
<h1>Del I Antiken </h1>
```

```
  <h2>De gamla kulturerna</h2>
```

```
    <h3>Mesopotamien</h3>
```

```
    <h3>Egypten</h3>
```

```
    <h3>Israel</h3>
```

```
  <h3>Illustrationer</h3>
```

```
    <h4>Illustration 1-5</h4>
```

```
    <h4>Illustration 6-10</h4>
```

```
    <h4>Illustration 11-13</h4>
```

2.3.2 Information om lokal navigation i bildsviter

När illustrationer placeras i bildsviter under egen rubrik, lämnas lokal information direkt efter rubriken.

Exempel på lokal information som läses direkt efter rubriken:

Här finns skisserna till kapitel 9. De är grupperade i grupper om fem. Man kan förflytta sig mellan var femte skiss på nivå 2.

2.4 Kompletterande text: marginaltext, faktarutor

I den tryckta boken finns ibland kompletterande texter i anslutning till den löpande texten. Det kan vara marginaltext faktarutor etc. Det finns i huvudsak två sätt att behandla kompletterande texter, antingen lägga in dem i texten där de innehållsmässigt hör hemma eller också samla ihop dem till slutet av texten. Om sektionerna är omfattande placeras de sist i kapitlet med en egen navigationspunkt på underordnad nivå till kapitlet.

Vissa typer av parallelltext återkommer kontinuerligt i en längre text. Dessa ska behandlas på samma sätt i hela boken. Den här typen av text ska få en rubrik, till exempel "Faktaruta". Sådana inslag placeras på underordnad nivå till rubriken.

Exempel

```
<h1>Del I : Antiken </h1>
  <h2>De gamla kulturerna</h2>
    <h3>Mesopotamien</h3>
    <h3>Egypten</h3>
    <h3>Israel</h3>
      <h4>Faktaruta</h4>
  <h2>Grekland</h2>
    <h3>Förhistoria</h3>
      <h4>Mytologiska gestalter</h4>
```

2.6 Avslutande inslag i talboken

De inslag som kommer efter den löpande texten kallas för avslutande inslag. Dessa inslag ska vara sökbara och ska följa den tryckta bokens ordning. Exempel på avslutande inslag är: käll- och litteraturförteckning, register, notförteckning, appendix, index med mera. Information om hur man navigerar i de olika inslagen ges alltid lokalt vid respektive inslag och direkt efter rubriken (t.ex. i notförteckning, alla slags register, bildsviter).

Exempel på lokal information som läses direkt efter rubriken (i detta exempel Noter):

Man kan förflytta sig mellan var tionde not på nivå 2.

2.6.1 Käll- och litteraturförteckning

Förteckningar ska indelas i undersektioner med hjälp av begynnelsebokstäverna, oavsett om den tryckta bokens förteckning har bokstäver som ett slags rubriker eller inte. Om förteckningen är kort görs ingen sådan indelning. När förteckningen återfinns efter varje kapitel i den tryckta boken får inslaget enbart en egen navigationspunkt på underordnad nivå till kapitlet och ska inte ha någon ytterligare indelning efter begynnelsebokstav.

Innehåll i NCC-källfilen:

Exempel 1:

```
<h1>Litteraturförteckning</h1>
  <h2>A</h2>
  <h2>B</h2>
  <h2>C</h2>
```

Exempel 3:

```
<h1>Del I Antiken </h1>
  <h2>De gamla kulturerna</h2>
    <h3>Mesopotamien</h3>
    <h3>Egypten</h3>
    <h3>Israel</h3>
  <h3>Litteratur</h3>
<h2>Grekland</h2>
```

2.6.2 Register

Register ska indelas i undersektioner med hjälp av begynnelsebokstäverna oavsett om den tryckta bokens förteckning har versaler som ett slags rubriker eller inte. Om registret endast utgör en sida görs ingen sådan indelning.

Innehåll i NCC-källfilen:

Exempel 1:

```
<h1>Register</h1>
  <h2>A</h2>
  <h2>B</h2>
  <h2>C</h2>
```

Kronologiska framställningar kan struktureras utifrån lämpligen valda årtal eller andra tidsangivelser.

Exempel 2:

```
<h1>Diskografi</h1>
  <h2>1950-tal </h2>
  <h2>1960-tal </h2>
  <h2>1970-tal </h2>
```

2.6.3 Bildförteckning

Bildförteckningar ingår alltid i talboken.

2.6.4 Noter

I den tryckta boken förekommer noter:

- som notförteckning i slutet av boken
- som notförteckning efter kapitel eller delar
- som fotnoter längst ner på varje sida

2.6.5 Notförteckning i slutet av boken

Då noterna är samlade i en notförteckning i slutet av boken placeras inslaget på nivå 1 och eventuella kapitelindelningar på nivå 2. Därefter samlas noterna i sviter om 5 noter. Dessa sviter ska ha indexpunkt.

Innehåll i NCC-källfilen:

Exempel:

```
<h1>Noter</h1>
  <h2>Kapitel 1</h2>
    <h3>Noter 1-10</h3>
    <h3>Noter 11-20</h3>
  <h2>Kapitel 2</h2>
    <h3>Noter 1-10</h3>
    <h3>Noter 11-20</h3>
```

2.6.6 Notförteckning efter kapitel eller del

Notförteckningar som i den tryckta boken är placerade efter kapitel eller delar behåller sin placering i talboken.

När notförteckningen återfinns efter varje kapitel i den tryckta boken får inslaget en egen navigationspunkt på underordnad nivå till kapitlet. Om dessa noter överskrider 1 sida ska de samlas i sviter och få indexpunkt enligt avsnitt 2.6.5 ovan.

Exempel:

```
<h1>Del I Antiken </h1>
  <h2>De gamla kulturerna</h2>
    <h3>Mesopotamien</h3>
    <h3>Egypten</h3>
    <h3>Israel</h3>
    <h3>Illustrationer</h3>
  <h3>Noter</h3>
```

2.6.7 Fotnoter

Redigeraren avgör var fotnoter ska placeras, antingen som en notförteckning i slutet av varje kapitel eller i slutet av boken. De struktureras då i NCC-källfilen enligt samma princip som i exemplen i avsnitt 2.6.5 ovan. Onummerade noter läses på plats i den löpande texten.

2.6.7.1 Fotnoter som placeras i den löpande texten

Om boken innehåller ett fåtal fotnoter eller fotnoter vars betydelse går förlorad om de placeras i svit, kan dessa placeras in i texten.

För fotnoter i högskolelitteratur, se också avsnitt 2.6.9 nedan.

2.6.8 Bifogat material som inte omfattas av 17 § upphovsrättslagen

Bifogat material till den tryckta boken som inte omfattas av 17 § upphovsrättslagen, t.ex. CD-bilagor, utgår alltid i talboken p.g.a. upphovsrättsliga skäl. Ange alltid i Information om talboken att CD-bilaga utgår om en sådan finns bifogad i den tryckta boken.

2.6.9 Högskolelitteratur som dellerereras

Inläsningar av kurslitteratur dellerereras ofta. Ibland önskar studenten att delar av boken läses in före andra. Illustrationer, tabeller och fotnoter ingår inte i delleranser. Dessa inslag läses in först när den löpande texten är klar.

2.6.10 Avannons

Avannons anges inte i NCC-källfilen men inläsaren skall ändå avsluta inläsningen med: *Här är talboken slut alt. This is the end of the talking book.*

3 Redigering av facklitteratur för seende

Dessa böcker görs för seende och Talbok och tryckt bok används parallellt. Det är rikt illustrerade fackböcker där bilderna innehåller väsentlig information som är svår att återge i en bildbeskrivning. Inläsaren gör alltså inga bildbeskrivningar. Om det finns många olika bilder med text kan det behövas en översiktlig kommentar som en vägledning till vilken text som hör till vilken bild.

3.1 Redigering

Talbokens olika inslag kommer oftast i följande ordning:

- påannons
- Information om 17 § upphovsrättslagen
- Information om talboken
- baksidestext (inklusive eventuell fliktext)
- förord
- löpande text
- eventuell avslutande text

Den löpande texten redigeras på samma sätt som facklitteratur med avseende på struktur och hierarki.

Grundregeln är dock att bokens illustrationer och texten bestämmer ordningen i talboken. När man bestämmer ordningen tar man också hänsyn till eventuell kronologi eller om någon illustration på något sätt är viktigare än någon annan. I de böcker som har ett stort antal illustrationer på ett uppslag, bör redigeraren markera vilken illustration som är den sista i ordningen.

Om boken är organiserad i uppslag snarare än enskilda sidor, utformas sidindexering så att endast första sidan på uppslaget anges.

Boken redigeras som en vanlig fackbok men med vissa tillägg: i inslaget Information om talboken ska det framgå att boken är för seende

4 Talbok för lästräning

Talböcker för lästräning är främst avsedda för personer med läs- och skrivsvårigheter. Det är relativt korta böcker med stor typografi som lämpar sig för lästräning. Talbok för lästräning produceras alltid som Talbok med text. Talboken läses på dator eller används tillsammans med den tryckta boken.

Den tryckta boken läses i två hastigheter. Den första versionen läses i normal hastighet och är synkroniserad på meningsnivå och den andra versionen läses långsamt och tydligt och är synkroniserad på ordnivå. De två hastigheterna blir separata böcker med samma talboksnummer. Det innebär att böckerna blir identiska gällande sidindexering och navigationspunkter.

Talbokens filuppsättning ska ligga i var sin mapp som döps "Bok 1" respektive "Bok 2".

4.1 Inslagens ordning

Talbokens olika inslag ska läsas i den ordning de förekommer i den tryckta boken. Inslagen i varje bok, det vill säga varje hastighet, kommer oftast i följande ordning:

- påannons
- information om talboken
- baksidestext (inklusive eventuell fliktext)
- förord
- löpande text
- information om 17§ upphovsrättslagen
- eventuell avslutande text

Observera att varje hastighet/bok ska vara komplett, det vill säga innehålla alla relevanta inslag ovan.

4.1.1 Påannons

Påannonsen levereras av beställaren. Observera att denna typ av talbok inte har inslaget Förlagsinformation.

4.1.2 Information om 17 § upphovsrättslagen

Innehåll i NCC-källfilen:

<h1>Denna talbok är framställd för personer med funktionshinder enligt 17§ upphovsrättslagen. Olaga spridning eller överföring beivras</h1>

Texten ovan läses in av inläsaren.

4.1.3 Avannons

Avannons anges inte i den uppmärkta texten men inläsaren skall ändå avsluta inläsningen med: *Här är talboken slut alt. This is the end of the talking book.*